

TREBALL AMB DIGNITAT

TEMPORALITZACIÓ: 4 sessions de classe

ACTIVITATS D'APRENTATGE

0 TREBALL AMB DIGNITAT

Objectiu: Reflexionar sobre el concepte de treball. Reconèixer que totes les persones tenim unes necessitats bàsiques que hem de satisfer per viure una vida digna.

Descripció: A partir de l'observació dels dibuixos de la portada, s'obre un diàleg amb el grup classe sobre cadascuna de les activitats que s'hi reflecteixen.

Orientacions: El diàleg permet que s'afegeixin altres activitats que fan tant els nens com els adults, a casa o fora de casa. A la pissarra es poden anotar totes les activitats, perquè després analitzin si les consideren treball o bé joc o lleure. És important ressaltar que les activitats que es fan en l'escola són "la nostra feina".

Cal tenir en compte que alguns treballs poden ser voluntaris o casolans, i que tots contribueixen a millorar la vida dels altres. Altres qüestions a comentar: totes les feines són importants?, per què?, qui les fa?, per què treballem?

Alhora, diferenciem els treballs que són remunerats dels que no ho són. Cal aconseguir el reconeixement que el treball remunerat proporciona els diners per poder comprar béns i serveis que ens permeten satisfer les necessitats bàsiques. Cal reconèixer quines són aquestes necessitats a través d'un llistat de totes les coses que necessitem per viure, identificant les que són imprescindibles per a la vida (alimentació, habitatge, educació, salut, entorn saludable...).

1 LES PERSONES TREBALLADORES TENEN DRETS

Objectiu: Conèixer alguns dels drets laborals reconeguts internacionalment. Analitzar el compliment dels drets laborals al nostre país.

Descripció: Es comença l'activitat anunciant el tema i preguntant per què pensen que hi ha uns drets laborals. Es llegeix el text i s'aclareixen conceptes. S'explica quins són els mecanismes per protegir i defensar els drets laborals: Declaració Universal de Drets Humans, convencions de l'Organització Internacional del Treball (OIT), lleis nacionals. Després cal fer una enquesta a les famílies. Es proposa un esquema que es pot ampliar si el docent ho creu convenient. Es procedeix al buidat de les enquestes, i es pot obtenir un llistat de les problemàtiques laborals detectades. Si esteu inscrits a "Connectant mons", us podeu descarregar de la web l'enquesta per fer aquesta activitat.

Orientacions: Conèixer els drets laborals i descobrir que moltes vegades s'incomplixen, i no tan sols als països del Sud. Al nostre país hi ha moltes persones que no gaudeixen de condicions de treball justes o satisfactòries: atur, condicions injustes de treball, contractes precaris, salaris mínims..., i hi ha col·lectius especialment vulnerables: immigrants, dones, joves, majors de 45 anys, persones jubilades que sobreviuen amb pensions que, en molts casos, no cobreixen les necessitats mínimes.

2 EL DRET A TREBALLAR AMB DIGNITAT

Objectiu: Experimentar, a través d'un joc, les relacions de poder que es donen a les relacions laborals, propiciades pel sistema actual de comerç internacional. Sensibilitzar-se amb els treballadors i treballadores del Sud que pateixen situacions d'injustícia.

Descripció: Es formen grups de 5 o 6 alumnes que juguen de forma independent. Es llegeix la història i després cada grup ha de prendre una decisió sobre la situació que es planteja. El mestre/a distribueix el temps i va agregant elements per a l'anàlisi. Llegeix el primer text i deixa 10 minuts per al debat. S'actua de la mateixa manera amb els textos 2 i 3, però reduint el temps entre ells a 5 minuts. Al final es fa un plenari per recollir les respostes i situacions creades durant el joc.

Orientacions: És important fer notar que farem un joc de simulació, que té unes regles establertes. El realisme és important, cal evitar les bromes.

El joc i les preguntes finals serveixen per analitzar el poder de les grans empreses, però és important recordar que les empreses no són les úniques responsables, sinó que els governs també tenen la seva quota de responsabilitat. Els governs dels països rics aprofiten els avantatges que els atorga el poder per obtenir beneficis comercials a costa dels països pobres. D'altra banda, els governs dels països pobres prioritzen els interessos de les empreses per sobre dels drets dels treballadors.

Text 1:

Us avisen que l'empresa ha advertit que totes les persones que no es reintegrin immediatament a la feina seran acomiadades. Cal treure la producció endavant. A més, la patronal li ha passat una llista amb els vostres noms als patrons d'altres maquilas.

Si perdeu aquesta feina, és possible que ningú més us contracti... Però si torneu en aquestes condicions, està ben clar que no aconseguireu res més que conservar la feina. Quina decisió prendreu?

Text 2:

Us assabenteu que hi ha una cua de persones esperant a la porta de la fàbrica per si l'empresa es decideix a contractar personal nou per fer la vostra feina. Aquestes persones no saben el que està passant i, com vosaltres, necessiten treballar per alimentar les seves famílies. Què feu?

Text 3:

Ja han passat quatre dies des que va començar la vaga. A casa vostra només queda menjar per a dos o tres dies més, i gairebé no us queden diners...

El missatger de la patronal ve a donar l'ultimàtum. L'empresa ha decidit el següent: si no us reintegreu en 24 hores a la feina, la fàbrica tancarà i traslladarà tota la producció a un altre país on ja tenen altres sucursals. Allà els salaris són més baixos encara que a la vostra fàbrica. Per contra, si us reintegreu a la feina, tindreu un augment salarial d'un 10%, però de moment és impossible complir amb la resta de condicions. Queden 24 h (5 minuts) per prendre la decisió definitiva. Quina decisió preneu?

3 DEL JOC A LA REALITAT

Objectius: Identificar les dones com a grans perdedores en aquest món desigual. Constatar que, en la majoria de països del Tercer Món, el treball femení és la base dels ingressos familiars.

Descripció: Es procedeix a la lectura sobre les maquilas. S'aconsella la lectura col·lectiva, recalcant els diferents conceptes que hi apareixen. Anàlitzem la gran semblança amb la situació que es vivia en el joc anterior. Després, en grups, s'anàlitzava el cas de l'Hermosa, una treballadora que se sent impotent per cobrir les necessitats de la seva família a pesar d'una llarga jornada laboral. Cada grup intenta resoldre la pregunta que es planteja, i es posa en comú.

Orientacions: És important que s'adonin de la impossibilitat que té l'Hermosa de satisfer les necessitats bàsiques de la seva família, per moltes hores que dediqui a la feina. Hem d'ajudar-los a descobrir que només hi ha una possibilitat matemàtica perquè li surtin els comptes: renunciar a algunes despeses. Llavors podem obrir el debat per veure quines despeses pot eliminar. Potser deixar l'escola o posposar la visita al metge són les sortides més immediates. En tot cas, es tracta de valorar que es troba entre l'espasa i la paret.

Així mateix, se'ls pot animar a pensar en altres sortides, encara que no siguin a curt termini, com organitzar-se juntament amb altres companyes per reivindicar millores laborals i salarials.

4 PERÒ... QUÈ HI TENS TU A VEURE, AMB TOT AIXÒ?

Objectius: Descobrir el paper i el poder que com a consumidors podem exercir amb un consum crític i responsable. Fomentar la participació social i col·lectiva com a estratègia per aconseguir el respecte als drets laborals i el canvi de les regles del comerç internacional. Donar a conèixer i promoure el comerç just.

Descripció: A partir dels continguts que s'han desenvolupat en el monogràfic, es poden pensar accions de participació personal i col·lectiva i iniciatives que afavoreixin el respecte dels drets laborals i el canvi de les regles del comerç internacional. Cal buscar informació de les diferents campanyes que estan en marxa i veure com s'hi pot col·laborar. Així mateix, per exercir un consum responsable, poden revisar les etiquetes dels productes que compren normalment, i intentar esbrinar en quines condicions s'han fabricat.

Orientacions: A partir de la reflexió del treball que s'ha fet en el monogràfic, proposen accions concretes orientades al respecte dels drets de totes les persones, a consumir de forma responsable i a participar en accions de la societat civil que promoguin el canvi de les regles internacionals de comerç i el respecte dels drets laborals.

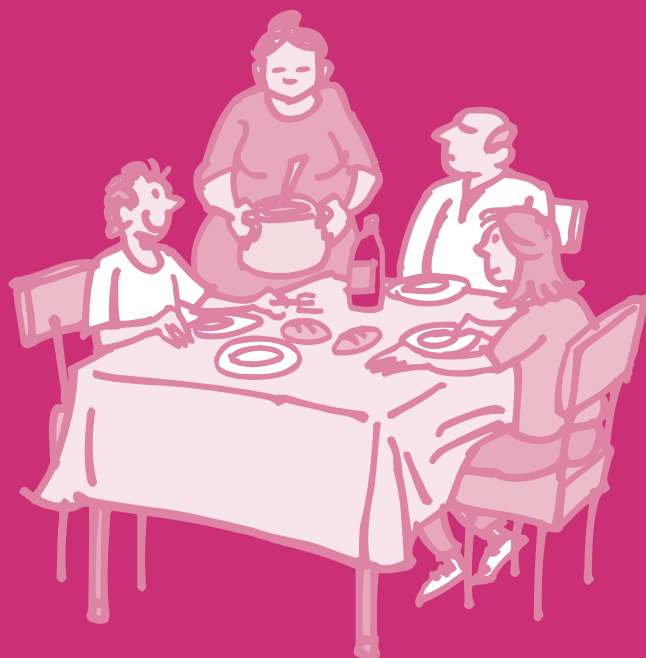
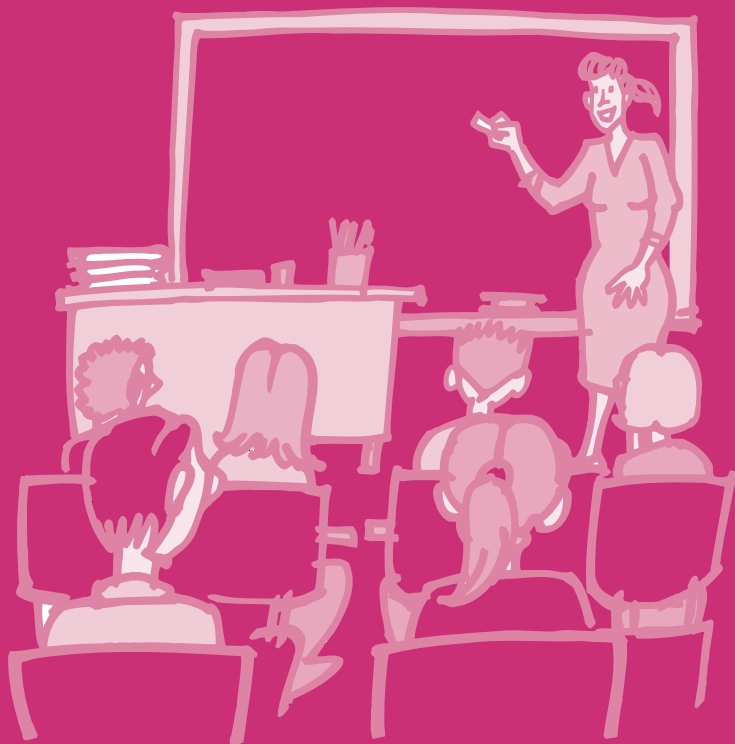
HI HA MOLTES COSES QUE PODEU FER JUNTAMENT AMB ALTRES PERSONES PERQUÈ LA SITUACIÓ DE MILIONS DE TREBALLADORS I TREBALLADORES CANVIÏ...

A través d'Internet t'animem a participar en l'entorn de comunicació interescolar "Connectant Mons" d'Intermón Oxfam. Amb el teu grup classe et convidem a completar una enquesta sobre els drets laborals de l'entorn proper als alumnes, a analitzar juntament amb altres escoles els problemes que sorgeixen i a proposar-hi vies de solució.

A l'adreça web <http://www.IntermonOxfam.org/connectantmons> trobaràs la proposta detallada de "Connectant Mons" per a Cicle Superior de Primària.

Cicle superior de primària

TREBALL AMB DIGNITAT

Autora: Jennifer Williams Ramos

LES PERSONES TREBALLADORES TENEN DRETS

- Totes les persones tenen dret a treballar i a triar lliurement la seva feina.
- Totes les persones tenen dret a unes condicions de treball justes i satisfactòries.
- Totes les persones tenen dret a un salari just que proporcioni una vida digna per a tota la família.
- Totes les persones tenen dret a la seguretat social en cas d'atur, malaltia o vellesa.
- Totes les persones tenen dret a fundar sindicats i a formar-ne part.
- Totes les persones tenen dret al descans, a gaudir de temps lliure, a una jornada raonable de treball i a vacances pagades.
- Està prohibit el treball forçat i hi ha una edat mínima per començar a treballar.

Comenta aquests drets amb la teva família i completa l'enquesta següent:

Persona entrevistada:

edat

Et sembla que tots aquests drets es respecten al nostre país?

Si la resposta és no, digues alguns exemples de manca de compliment d'aquests drets.

NOTA:

Si participes a "Connectant mons", entra a: www.IntermonOxfam.org/connectantmons i fes servir l'enquesta que hi trobaràs.

2

EL DRET A TREBALLAR AMB DIGNITAT

Sou treballadors i treballadores d'una fàbrica tèxtil. Us ha costat molt aconseguir aquesta feina perquè a San Salvador hi ha molta gent a l'atur.

La roba que produïu es ven a Europa i als Estats Units amb etiquetes de marques molt conegudes.

Els vostres horaris de treball són els següents: de dilluns a divendres de 6.45 a 19.00 h i dissabte de 6.45 a 14.00 h.

Aquests dies esteu cosint samarretes. Cadascun de vosaltres fa una costura diferent de la samarreta. La producció de samarretes és de 250 per hora. Heu de treballar molt ràpid i sense distraccions: una costura darrere una altra sense aixecar el cap de la màquina de cosir. Les peces que no estan perfectament acabades no són acceptades i us les descompten.

Alguns dies no arribeu a complir les metes establertes i us heu de quedar fent hores extres, hores que, en general, no es paguen.

D'altra banda, el salari que us paguen no arriba a cobrir les necessitats bàsiques de la vostra família. A la fàbrica, a més, les condicions de treball no són gaire bones: hi ha pocs lavabos i fa moltíssima calor gairebé tot l'any perquè no hi ha ventiladors. Si alguna persona es posa malalta i falta tres dies, és acomiadada directament. Experiències anteriors us han demostrat que les protestes individuals no serveixen de gaire, ja que l'empresa acomiada els disconformes i contracta gent nova.

Per això aquesta vegada, amb moltíssim esforç, heu aconseguit formar un sindicat (associació de treballadors). Sou optimistes perquè el 80% dels treballadors i treballadores s'hi ha integrat.

A l'última assemblea heu decidit iniciar una vaga, i un enviat de la patronal us ve a donar un missatge: l'empresa necessita treure amb urgència una tramesa de samarretes per a una multinacional europea. Si no es compleix la comanda en dos dies, l'empresa europea no comprarà més samarretes a la fàbrica on trebal·leu. L'enviat diu que no hi haurà represàlies per a les persones que es reintegrin de forma immediata a la feina. Si la comanda s'acaba a temps, la fàbrica està disposada a dialogar sobre possibles millores salarials. De les altres peticions no se n'ha dit res.

Quan el missatge se'n va, vosaltres discuteu què fer. Algunes persones desconfien de les promeses patronals. D'altres opinen que es tracta d'un parany per treure la producció de samarretes a temps. Algú diu que seria millor tornar a la feina. Heu de prendre una decisió. I tu, què n'opines?...

Com t'has sentit durant el joc?

Heu pogut solucionar el problema de manera satisfactòria? Per què?

Et sembla just el resultat final? Per què?

En què s'assembla aquest joc a la realitat?

Saps què és una *maquila*?

La *maquila* és una empresa que es dedica a muntar peces, elaborant el producte final. Requereix poca tecnologia i mà d'obra massiva. Les maquilas treballen per a un contractista del Nord que els proporciona la primera matèria o les peces per acoblar.

Les maquilas solen instal·lar-se a les "zones franques", que són zones industrials creades pels governs del Sud per atreure les inversions de les grans empreses anomenades "multinacionals". Per fer-ho, els governs ofereixen grans facilitats econòmiques a les empreses: no paguen impostos, poden treure els diners del país amb facilitat i disposen d'infraestructura i serveis locals.¹

A les maquilas la feina la fan sobretot dones joves amb poca formació sobre els seus drets laborals. Moltes provenen de la zona rural. Els empresaris prefereixen contractar-les perquè reben un sou més baix que els homes. Seleccionen dones soles o mares amb fills perquè d'aquesta manera fan més pressió perquè treballin més hores extra.

El cas de l'Hermosa:

L'Hermosa és una mare soltera amb tres fills que treballa en una fàbrica de roba al Salvador fent samarretes esportives per a Adidas, Puma i Nike. A principi del 2000, li van preguntar sobre els ingressos i despeses diàries que té. Són els següents:

Viatge d'anada i tornada en autobús a la feina	1,14 \$
Esmorzar i dinar	2,28 \$
Sopar per a ella i els seus fills	1,95 \$
Lloguer de la casa compartida	1,68 \$
Despeses de gas i electricitat	0,63 \$
Total	7,68 \$

A més paga les despeses escolars dels tres fills, de 5,57 \$ per setmana, i extraordinaris, com sabates per als nens (entre 11 i 17 \$ el parell) i despeses mèdiques (una visita a la clínica pública costa 3,43 \$).

L'Hermosa treballa tot el que pot, unes 12 hores diàries, a 0,6 \$ l'hora; això suposa 7,2 \$ diaris. S'aixeca a les 4.30 i torna a casa a les 20.15 h.

Què pot fer l'Hermosa per quadrar els comptes?

1. Informació extreta i adaptada de: *Guia educativa per al consum crític*. Laura Albareda, David Bertrán, Xavier Montagut, Eduard Navarro i Ricard Scoles (Sodepaz/Sodepau) Edupaz. Icaria, 1998.

PERÒ... QUÈ HI TENS TU A VEURE, AMB TOT AIXÒ?

Potser et fas aquesta pregunta després d'haver-hi fet un cop d'ull a la situació laboral de moltes persones treballadores del Nord i del Sud.

Tu tens un paper molt important dins d'aquest mercat laboral:

COM A CONSUMIDOR O CONSUMIDORA

- Conèixer i practicar el Comerç Just i el Consum Responsable.
- Optar pels productes que no comportin condicions laborals indignes.
- Adquirir productes que no perjudiquin el medi ambient.

COM A FUTUR TREBALLADOR O TREBALLADORA

- Conèixer i difondre els drets que emparen totes les persones treballadores.
- Identificar les situacions en què s'incompleixen els drets laborals i denunciar-les a través dels mitjans de comunicació, sindicats i altres institucions que vetllin pels drets de les persones treballadores.
- Informar-se de les accions a favor dels treballadors que fan els sindicats: cursos de formació, assessoria legal, etc., i comunicar-les en el vostre entorn.

Investigar sobre les campanyes de mobilització social següents:

Ropa Neta (www.pangea.org/ropalimpia)

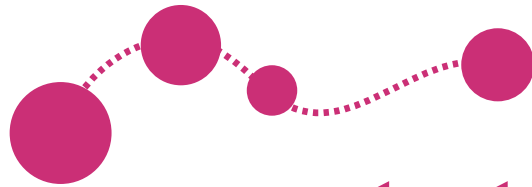
Comerç amb Justícia (www.comercioconjusticia.com)

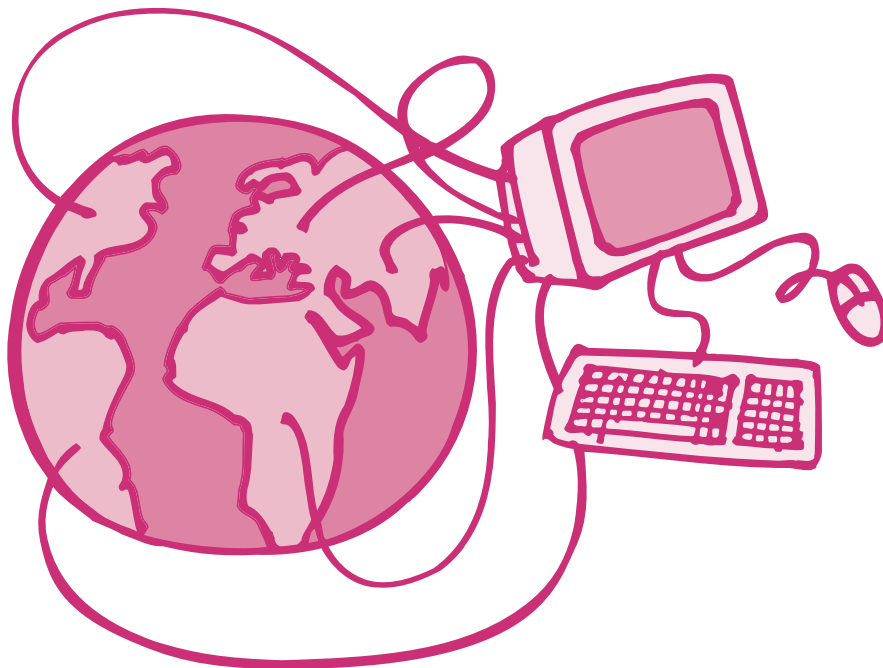
En petits grups, esbrineu en què consisteixen, a qui van dirigides, quins èxits han obtingut, com s'hi pot participar, etc. I entre tots, exposeu en un gran mural els continguts.

I NOSALTRES QUÈ PODEM FER?

Proposta de participació telemàtica escolar d'Intermón Oxfam

connectant_mons

Canviar les regles és possible,

la teva escola pot participar a CONNECTANT MONS.

www.connectantmons.org